

B. SZABÓ GÁBOR – MENYHEI ÁKOS
– SÁNDOR ISTVÁN

Az alapítvány

TÖRTÉNETI, TIPOLÓGIAI, MŰKÖDÉSI, ADÓZÁSI
ÉS VAGYONKEZELÉSI OMNIBUS

B. SZABÓ GÁBOR – MENYHEI ÁKOS
– SÁNDOR ISTVÁN

Az alapítvány

TÖRTÉNETI, TIPOLOGIAI, MŰKÖDÉSI, ADÓZÁSI
ÉS VAGYONKEZELÉSI OMNIBUS

*hvg***orac**

© B. Szabó Gábor, Menyhei Ákos, Sándor István (szerzők), 2021
© HVG-ORAC (kiadó), 2021

A kézirat lezárva: 2021. január 31.

Szerzők:

B. SZABÓ GÁBOR: II. fejezet 2.5–2.7. és 2.9. pont, IV. fejezet 5–6. pont,
V. fejezet 2. és 5. pont, VI. fejezet 1–2. pont, VII. fejezet 2. pont
MENYHEI ÁKOS: I. fejezet 4. pont, II. fejezet 2.8. pont, III. fejezet 5. pont,
V. fejezet 1., 4. és 6. pont, VI. fejezet 3. pont, VII. fejezet 1. pont
SÁNDOR ISTVÁN: I. fejezet 1–3. pont, II. fejezet 1. és 2.1–2.4. pont,
III. fejezet 1–4. pont, IV. fejezet 1–4. pont
B. SZABÓ GÁBOR – MENYHEI ÁKOS: V. fejezet 3. pont

A könyv megjelenését támogatta a
Kelemen, Mészáros, Sándor és Társai Ügyvédi Iroda, valamint a Primus Trust Zrt.

A kiadó számára minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

ISBN 978 963 258 514 7

Budapest, 2021

A HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. kiadása

Internet: www.hvgorac.hu

E-mail: info@hvgorac.hu

Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője

Kiadói szerkesztő: Bodnár Kriszta

Tipográfia és műszaki szerkesztés: Harkai Éva

TARTALOM

Rövidítések jegyzéke	13
Előszó	17
I. AZ ALAPÍTVÁNYOK KIALAKULÁSA ÉS TÖRTÉNETE	
1. Az alapítvány kialakulása és történetének rövid vázlata	21
1.1. Az alapítvány kialakulása	21
1.1.1. A kegyes célú felajánlás a római jogban	21
1.1.2. Az újpertzsa magánalapítvány	22
1.1.3. Az iszlám wakf	23
1.2. Az alapítvány elterjedése a középkorban	25
1.3. Az alapítvány jogának kodifikációja	26
2. Az alapítványok a magyar jogtörténetben	29
2.1. Az alapítványok szabályozása a középkorban és a kora újkorban	29
2.2. Az alapítványok joga a magyar magánjogban 1848 után	33
2.2.1. A magyar magánjog és az alapítványok jogi helyzete 1848 után	33
2.2.2. Az alapítvány a polgári jog kodifikációjára vonatkozó tervezetekben	34
2.2.3. Az alapítványok joga az Mtj. szabályai és a joggyakorlat tükrében	36
2.2.3.1. Az alapítvány létesítése	37
2.2.3.2. Az alapítvány intézőszerve	39
2.2.3.3. Az alapítványok törvényességi felügyelete	40
2.2.3.4. Az alapítvány megszűnése	42
2.2.3.5. Az alapítványok különös nemei	43
2.3. Az 1945 és 1987 közötti időszak	43
2.3.1. Az államosítások hatása	43
2.3.2. Az alapítványok szabályozásának kimaradása a régi Ptk.-ból	44
2.3.3. Az 1987. évi szabályozás előzményei	46
2.4. Az alapítványok jogi szabályozásának megalkotása	47
2.5. A jelenleg hatályos Ptk. szabályozása	49
2.6. A vagyonkezelő alapítvány bevezetése a magyar jogba	52
3. Az alapítványok szabályozásának főbb modelljei más országokban	53
3.1. Németország	53
3.2. Ausztria	55
3.3. Svájc	58
3.4. Az európai alapítvány iránti törekvések	60
3.5. Az alapítványok szabályozásának összehasonlítása az Európai Unió egyes tagállamaiban	61
3.5.1. Az alapítvány fogalma	61
3.5.2. Az alapítvány célja	62
3.5.3. Az alapítvány létesítő okirata	64
3.5.4. Az alapítvány gazdasági tevékenysége	66

3.5.5. Az alapítvány szervei	66
3.5.6. Az alapítvány állami ellenőrzése.....	67
3.5.7. Az alapítvány megszüntetése	68
3.6. A magánalapítványok összehasonlító bemutatása.....	68
3.6.1. A magánalapítványok jogi szabályozásának elterjedése.....	69
3.6.2. A magánalapítvány angolszász jogterületen való elterjedésének főbb okai	72
3.6.3. A magánalapítványok rövid összehasonlító jogi elemzése	74
3.6.3.1. Az alapítás	74
3.6.3.2. Az alapító személye és jogai	75
3.6.3.3. A kedvezményezettek és jogaik	77
3.6.3.4. Az alapítvány célja és tevékenysége	78
3.6.3.5. A magánalapítvány vagyona	79
3.6.3.6. Az alapítvány kezelőszerve és a helyi szolgáltató.....	80
3.6.3.7. Az alapítvány ellenőrző szerve	81
3.7. Az alapítványhoz hasonló jogi konstrukciók a <i>common law</i> jogrendszerekben	82
3.7.1. Az angol társasági jog főbb jellemzői	82
3.7.2. A hibrid társaságok.....	84
3.7.3. A Kajmán-szigeteki alapítványi társaság.....	86
4. Az alapítvány szerepe a vagyonkezelésben és a vagyonkezelő alapítvány alkalmazási területei.....	88
4.1. A vagyonkezelés	88
4.2. A tulajdonostól elkülönült „intézményi” típusú jogi személy	94
4.3. Az egyedi igényeket megvalósíthatóvá tevő jogi személy	95
4.4. Befektetési eszközök széles körének kezelését lehetővé tevő jogi személy.....	95
4.5. A vagyonkezelő alapítvány felhasználási területei.....	96
4.5.1. Vagyonvédelem	96
4.5.1.1. Vagyonvédelem az alapító életében	96
4.5.1.2. Az alapító halála utáni vagyonvédelem	96
4.5.2. A magánszféra (privacy) védelme.....	96
4.5.3. Generációs vagyontervezés	99
4.5.4. Adótervezés	101
4.6. Az alapítvány vagyonkezelési szempontú elhatárolásra más, hasonló funkciójú jogviszonyoktól.....	102
4.6.1. Gazdasági társaság.....	102
4.6.1.1. A gazdasági társaság és az alapítvány szervezeti struktúrája, valamint az alapító, tulajdonos döntéshozatalban való részvétele	103
4.6.1.2. A vezető tisztségviselő és a kuratórium jogi helyzete, ellenőrzés és kockázatkezelés	104
4.6.1.3. A hitelezőkkel szembeni jogviszonyok.....	105
4.6.2. A bizalmi vagyonkezelés.....	106
4.6.2.1. Döntéshozatali szervezet; miben és mennyiben van az alapítónak, vagyonrendelőnek ráhatása a döntéshozatalra	108

4.6.2.2. Ellenőrzés és kockázatkezelés.....	109
4.6.2.3. Hitelezői jogviszonyok.....	110
4.6.3. Befektetési alap.....	111
4.6.3.1. Mennyiben és miben versenyeznek egymással a befektetési alapok és a vagyongazdálkodó alapítvány?	111
4.6.3.2. Döntéshozatali szervezet; miben és mennyiben van az alapítónak, tulajdonosnak, befektetőnek ráhatása a döntéshozatalra?	113
4.6.3.3. Ellenőrzés és kockázatkezelés.....	114
4.6.3.4. Hitelezői jogviszonyok.....	114

II. AZ ALAPÍTVÁNY JOGI TERMÉSZETE

1. A jogi személy sajátosságai.....	117
1.1. A jogi személyek lehetséges csoportosításai.....	117
1.2. A jogi személyek főbb jellemzői.....	118
1.3. A jogi személyek jogszabályi háttere.....	120
2. Az alapítvány meghatározása, elhatárolási szempontjai és típusai.....	122
2.1. Az alapítvány meghatározása	122
2.2. Az alapítvány elhatárolása más hasonló jogintézményektől	124
2.2.1. Ajándékozás.....	124
2.2.2. Kötelezettségvállalás közérdekű célra	128
2.2.3. A bizalmi vagyongazdálkodás.....	129
2.2.4. Gazdasági társaság	133
2.2.5. Egyes egyéb jogi személyek	134
2.2.6. A végintézkedés.....	135
2.3. Az alapítvány típusai.....	135
2.4. A közalapítvány.....	137
2.5. A pártalapítvány.....	138
2.5.1. A Ptv. pártalapítványi szabályai.....	139
2.5.2. A Pmtv. szabályai	140
2.5.3. A pártalapítvány felügyelete, állami ellenőrzése	142
2.5.4. A pártalapítvány létrejötte, bejegyzése és megszűnése	143
2.5.5. Átláthatósági kritériumok.....	143
2.6. A magánalapítvány.....	144
2.7. A családi alapítvány és a „family office”	146
2.8. A vagyongazdálkodó alapítvány	149
2.8.1. Alapítási feltételek	152
2.8.1.1. Az alapítvány céljának meghatározása	152
2.8.1.2. A vagyongazdálkodó alapítvány létrehozásának tárgyi, személyi és formai feltételei.....	154
2.8.2. A vagyongazdálkodó alapítvány szervezete.....	158
2.8.3. A vagyongazdálkodó alapítvány vagyongazdálkodásának ellenőrzése	159
2.8.4. A vagyongazdálkodó alapítvány vagyongazdálkodásának korlátozása	162
2.8.5. Az alapítói jogok gyakorlása	162
2.8.6. Az alapító okirat módosításának joga	165
2.8.7. A vagyongazdálkodó alapítvány megszűnése.....	166

2.8.8. A vagyongazdálkodó alapítvány által végzett bizalmi vagyongazdálkodás	166
2.8.9. A tényleges tulajdonos meghatározása a vagyongazdálkodó alapítvány és az általa végzett bizalmi vagyongazdálkodási jogviszony esetében....	167
2.9. A közérdekű célú vagyongazdálkodó alapítvány	171
2.9.1. A közérdekűség kritériumai	173
2.9.1.1. Nyitott kedvezményezett kör	173
2.9.1.2. A közérdekűség kérelmezése	174
2.9.1.3. A közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány közhasznú jogállása.....	175
2.9.2. A közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány	175
2.9.3. A közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány alapítása; lehetséges alapítók	177
2.9.4. A közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány vagyongazdálkodásához juttatása és vagyongazdálkodása	178
2.9.5. Mentesség az államháztartási törvény szerinti támogatási szabályai alól.....	183
2.9.6. A közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány társadalmi, politikai közege	183

III. AZ ALAPÍTVÁNY LÉTESÍTÉSE

1. Az alapító okirat és a kapcsolódó dokumentumok	187
1.1. Az alapítvány létesítése általában	187
1.2. Az alapító okirat kötelező tartalmi elemei és a kapcsolódó iratok	188
1.2.1. Az alapítvány neve	189
1.2.1.1. A név valóságos	190
1.2.1.2. A névviselés jogszerűsége.....	190
1.2.1.3. A név kizárólagossága.....	191
1.2.1.4. A név szabadsága.....	192
1.2.1.5. Önkényuralmi politikai rendszertől való függetlenség	192
1.2.1.6. Eljárásjogi rendelkezések	192
1.2.2. Az alapítvány célja	193
1.2.3. Az alapítvány vagyona és annak felhasználási módja	194
1.2.4. Az alapítvány székhelye.....	196
1.2.5. Az alapítvány fennállásának időtartama.....	196
1.2.6. Az alapítványi vagyongazdálkodásának és felhasználásának szabályai	197
1.2.7. A kuratóriumi tagság szabályai	197
1.2.8. Az alapítvány gazdasági tevékenysége	197
1.2.9. Rendelkezés a kedvezményezetttről.....	198
1.2.10. Egyéb, szervezeti jellegű rendelkezések	198
1.2.11. Rendelkezés az alapítvány megszűnése esetén annak fennmaradó vagyonáról	199
1.2.12. Az alapító	199
1.3. A létesítő okirat alakítása.....	199
2. Az alapítvány nyilvántartásba vételi eljárása	201
2.1. A nyilvántartásba vételi eljárás megindítása	202

2.2. A nyilvántartásba vételi kérelem tartalmi elemei és mellékletei.....	204
2.3. A bíróság feladata a nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtását követően	207
2.4. A kérelem visszautasítása	208
2.5. Az alapítvány nyilvántartásba vételére irányuló kérelem érdemi vizsgálata.....	208
2.6. Az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárás.....	209
2.7. A kormány által létrehozott alapítvány	210
2.8. Egyéb eljárási szabályok	210
2.8.1. A határidők számítása	210
2.8.2. Az iratok kézbesítése	211
2.8.3. Jogorvoslatok	212
2.8.4. Az alapítványok nyilvántartásának nyilvánossága	212
3. Az alapítvány közhasznúsága.....	214
3.1. A civil szervezetek	214
3.2. A civil szervezetek működése, gazdálkodása.....	214
3.3. A közhasznú jogállás.....	215
3.4. A közhasznú jogállással járó jogok és kötelezettségek.....	217
3.5. A közhasznú jogállás megszűnése	220
4. A végrendeleti úton történő alapítás sajátosságai.....	221
5. Az alapítvány létesítésével és a vagyoni juttatással kapcsolatos adó- és illetékkérdések	222
5.1. Adók.....	223
5.1.1. Belföldi magánszemély alapítót érintő adó kérdések.....	223
5.1.1.1. Személyi jövedelemadó.....	223
5.1.1.2. Általános forgalmi adó.....	224
5.1.1.3. Társasági adó.....	225
5.1.1.4. Helyi adók	225
5.1.2. Külföldi magánszemély alapító által fizetendő adók	226
5.1.2.1. Személyi jövedelemadó.....	226
5.1.2.2. Általános forgalmi adó.....	226
5.1.2.3. Társasági adó.....	226
5.1.2.4. Helyi adók	227
5.1.3. Belföldi gazdálkodó szervezet alapító által fizetendő adók.....	227
5.1.3.1. Személyi jövedelemadó	227
5.1.3.2. Általános forgalmi adó.....	227
5.1.3.3. Társasági adó.....	227
5.1.3.4. Helyi adók	230
5.1.4. Külföldi gazdálkodó szervezet alapító által fizetendő adók.....	230
5.1.4.1. Személyi jövedelemadó	230
5.1.4.2. Általános forgalmi adó.....	231
5.1.4.3. Társasági adó.....	231
5.1.4.4. Helyi adók	231
5.1.5. A vagyonrendelés adózási kezelése az alapítvány szempontjából	232
5.2. Illetékek.....	232
5.3. Számviteli és nyilvántartási szabályok a vagyonrendeléskor	233

IV. AZ ALAPÍTVÁNY SZERVEZETE

1. Az alapító.....	237
1.1. Az alapító személye.....	237
1.2. Több alapító.....	238
1.2.1. Az alapítók gyűlése.....	239
1.2.2. Határozathozatal ülés tartása nélkül.....	239
1.2.3. Az alapítók gyűlésének összehívása.....	240
1.2.4. Az alapítók gyűlésének nyilvánossága.....	241
1.2.5. Az alapítók gyűlésének határozatképessége.....	241
1.2.6. Az alapítók gyűlésének határozathozatala.....	242
1.2.7. Az alapítók megismételt gyűlése.....	242
1.2.8. Az alapítók gyűlésének dokumentálása.....	242
1.2.9. A határozat megtámadása.....	243
1.3. Az alapítói jogok gyakorlására kijelölés.....	244
1.4. Az alapítói jogok és kötelezettségek átruházása.....	245
1.5. A csatlakozók jogállása.....	246
1.6. Az alapító kötelezettségei.....	248
1.7. Az alapító joga az alapítvány nyilvántartásba vételéig.....	248
1.8. Az alapító jogai az alapítvány nyilvántartásba vételét követően.....	248
2. A kuratórium.....	250
2.1. A kuratórium funkciója.....	250
2.2. A kuratóriumi tagság betöltésével kapcsolatos feltételek.....	250
2.3. A kuratóriumi tagság keletkezése és megszűnése.....	251
2.4. A kuratóriumi tagok jogai, kötelezettségei és felelősségük.....	252
2.5. A kuratórium szervezete és működése.....	254
2.6. Az alapítvány képviselője.....	254
3. A felügyelőbizottság.....	256
4. A könyvvizsgáló.....	258
5. Az alapítványi vagyongellenőr.....	259
5.1. A vagyongellenőr jogai.....	260
5.2. A vagyongellenőr feladat- és hatásköre.....	261
5.3. A vagyongellenőr szakmai képzése.....	263
6. Egyéb alapítványi szervek.....	264

V. AZ ALAPÍTVÁNYI VAGYON JOGI TERMÉSZETE

1. Az alapítványi vagyon jogi helyzete.....	269
1.1. Az alapítványi vagyon megítélése az alapítvánnyal kapcsolatban levő személyek, valamint az alapítvány célja szerinti feladat szempontjából.....	270
1.1.1. Az alapítvány és a kuratórium kapcsolata az alapítványi vagyonnal és a kezelt vagyonnal.....	271
1.1.2. Az alapító kapcsolata az alapítványi vagyonnal és a kezelt vagyonnal.....	272
1.2. A kedvezményezett kapcsolata az alapítványi vagyonnal.....	275
1.3. Az alapítót és a kedvezményezettet illető visszakövetelési jog hiánya az alapítványi vagyon vonatkozásában.....	278

1.4. Az alapítványi vagyon és az alapítvány, az alapító, valamint a kedvezményezett hitelezőinek igényei	279
1.4.1. Az alapítvány hitelezőinek viszonya az alapítványi vagyonhoz.....	279
1.4.2. Az alapító, a kedvezményezett és a vagyonkezelő alapítvány mint bizalmi vagyonkezelő hitelezőinek igénye a kezelt vagyonra.....	279
1.4.2.1. A hitelezői érdekek védelmének lehetséges irányai.....	280
1.4.2.2. Az alapító hitelezőinek igényei	280
1.4.2.3. A vagyonkezelő alapítvány mint bizalmi vagyonkezelő hitelezőinek igényei.....	282
1.4.2.4. A kedvezményezett hitelezőinek igényei	282
2. A vagyon kezelése	284
2.1. Vagyonkezelés a gyakorlatban	284
2.2. A vagyonkezelés menete, vagyonkezelési részfeladatok.....	286
3. A vagyonkezelő alapítvány által végzett bizalmi vagyonkezelés	289
4. Az alapító okirat értelmezése és módosítása.....	297
4.1. Az alapító okirat értelmezése.....	297
4.2. Az alapító okirat módosítása.....	298
5. Az alapítvány törvényességi felügyelete	303
5.1. Az alapítványok törvényességi felügyeletére vonatkozó jogszabályok	303
5.2. Az alapítványok feletti törvényességi felügyelet célja.....	304
5.3. A törvényességi eljárásra okot adó körülmények	304
5.4. Hatáskörök a törvényességi felügyeleti eljárásban; eljárási szabályok.....	305
5.5. Intézkedések a törvényességi felügyeleti eljárás alapján	306
6. Az alapítvány adózása.....	308
6.1. Adók.....	308
6.1.1. Általános forgalmi adó	309
6.1.2. Társasági adó	311
6.1.3. Adómentesség.....	315
6.1.4. Helyi adók.....	317
6.2. Illetékek.....	318
6.3. Az alapítvány működéséhez kapcsolódó számviteli kérdések.....	318

VI. A VAGYON KIADÁSA

1. A kedvezményezettek jogi helyzete	323
1.1. A kedvezményezettekről általában. Alapítvány kedvezményezettek nélkül?.....	323
1.2. Ki lehet alapítványi kedvezményezett?.....	325
1.3. Hogyan lehet valaki alapítványi kedvezményezett?	328
1.4. A kedvezményezettet megillető jogok	328
1.5. A vagyonkezelő alapítvány kedvezményezettje	329
2. A közérdekű cél megvalósítása	332
3. Az alapítványi vagyon vagy annak haszna kiadása során felmerülő adók és illetékek	335
3.1. Adók.....	335
3.1.1. Az alapítvány által fizetendő általános forgalmi adó a vagyon vagy annak hozamai kiadásakor	335

3.1.2. Belföldi magánszemély kedvezményezett által fizetendő személyi jövedelemadó a vagyon vagy annak hozamai kiadásakor.....	335
3.1.2.1. Az alapítványi vagyon tőkerésze kiadásának adózása és egyes adómentes bevételek	336
3.1.2.2. A közhasznúnak nem minősülő alapítvány, valamint a magánalapítvány vagyonának hozamából történő vagyonkiadás adózása	339
3.1.3. Külföldi illetőségű magánszemély kedvezményezett által fizetendő személyi jövedelemadó a vagyon vagy annak hozamai kiadásakor.....	340
3.1.4. Belföldi gazdálkodó szervezet kedvezményezett által fizetendő adók az alapítványi vagyon vagy annak hozamai kiadásakor	341
3.1.4.1. Általános forgalmi adó.....	341
3.1.4.2. Társasági adó.....	341
3.1.4.3. Helyi iparüzési adó.....	342
3.1.4.4. Külföldi gazdálkodó szervezet kedvezményezett által fizetendő adók az alapítványi vagyon vagy annak hozamai kiadásakor	342
3.2. Illetékfizetési kötelezettség az alapítvány általi vagyoni juttatáshoz kapcsolódóan.....	343

VII. AZ ALAPÍTVÁNY ÁTALAKULÁSA ÉS MEGSZŰNÉSE

1. Az alapítvány átalakulása.....	349
1.1. Az egyesülésre és a szétválásra alkalmazandó általános szabályok.....	350
1.2. Az alapítványok egyesülésének speciális szabályai.....	352
1.3. Az alapítvány szétválásának speciális szabályai	353
1.4. Az alapítványok egyesülésének és szétválásának bejegyzése iránti eljárás	354
1.4.1. Illetékesség	355
1.4.2. A bejegyzési kérelem.....	356
1.4.3. A bejegyzési kérelem elbírálása	357
2. Az alapítvány megszűnése, megszüntetése.....	358
2.1. A megszüntethetőség tilalma	358
2.2. Megszűnési okok.....	359
2.2.1. A Ptk.-nak a jogi személyekre általában megállapított megszűnési okai	359
2.2.2. Az alapítvány megszűnésének különös okai.....	359
2.3. A jogutód nélkül megszűnő alapítvány vagyonának sorsa.....	360
2.4. Eltérések a vagyonkezelő alapítvány megszűnése esetén.....	361
2.5. A megszűnés menete, eljárási szabályok	362
Felhasznált irodalom.....	364

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AB	Alkotmánybíróság
ABA	alternatív befektetési alap
ABAK	alternatív befektetési alapkezelő
ABGB	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (osztrák polgári törvénykönyv, 1811)
ÁÉKBV	átruházható értékpapírokkal foglalkozó befektetési alap
áfa	általános forgalmi adó
Áfa. tv.	2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
Áht.	2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
Air.	2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról
ALR	Allgemeines Landrecht für die Preußischen Staaten (1794)
Art.	2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
ÁSZ	Állami Számvevőszék
ÁSZ tv.	2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről
BDT	Bírósági Döntések Tára
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (német polgári törvénykönyv, 1896)
BH	Bírósági Határozatok, Magyarország Kúriájának Lapja
Bvktv.	2014. évi XV. törvény a bizalmi vagyongazdálkodókról és tevékenységük szabályairól
C.	Codex Iustinianus
Cnytv.	2011. évi CLXXXI. törvény a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról
CRS	Common Reporting Standard
Ctv.	2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
Cstv.	1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
EBH	Elvi Bírósági Határozatok

Ectv.	2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
Efo. tv.	2010. évi LXXV. törvény az egyszerűsített foglalkoztatásról
EGT	Európai Gazdasági Térség
ELÁBÉ	eladott áruk beszerzési értéke
EU	Európai Unió
FATCA	Foreign Account Tax Compliance Act
GDPR	General Data Protection Regulation (Általános Adatvédelmi Szabályozás)
Htv.	1990. évi C. törvény a helyi adókról
Inytv.	1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról
Itv.	1990. évi XCIII. törvény az illetékekről
Kbftv.	2014. évi XVI. törvény a kollektív befektetési formákról és kezelőikről
kft.	korlátolt felelősségű társaság
KJE	a Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa
KGD	Közigazgatási-Gazdasági Döntvénytár
Kszt.	1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MNV Zrt.	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
Mtj.	1928. évi magánjogi törvényjavaslat, Magyarország Magánjogi Törvénykönyve
MÜK	Magyar Ügyvédi Kamara
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
Nov.	Novellae Iustiniani
Nvtv.	2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról
OBH	Országos Bírósági Hivatal
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)
OR	Obligationenrecht (Svájc kötelmi jogi törvénye, 1881/83)

PGB	Privatrechtliches Gesetzbuch für den Kanton Zürich (Zürich kanton magánjogi kódexe, 1855)
Pmt.	2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról
Pmtv.	2003. évi XLVII. törvény a pártok működését segítő tudományos, ismeretterjesztő, kutatási, oktatási tevékenységet végző alapítványokról
Pp.	2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
PSG	Bundes-Stiftungs- und Fondsgesetz, Privatstiftungsgesetz (Ausztria, 1993)
Ptk.	2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
Ptv.	1989. évi XXXIII. törvény a pártok működéséről és gazdálkodásáról
régi Ptk. szja	1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről személyi jövedelemadó
Szja. tv.	1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
Szocho tv.	2018. évi LII. törvény a szociális hozzájárulási adóról
Szt.	2000. évi C. törvény a számvitelről
tao	társasági adó
Tao. tv.	1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
Ütv.	2011. évi CLXIII. törvény az ügyészségről
Üttv.	2017. évi LXXVIII. törvény az ügyvédi tevékenységről
Vatv.	2019. évi XIII. törvény a vagyonkezelő alapítványokról
Vtv.	2007. évi CVI. törvény az állami vagyonról
ZGB	Schweizerisches Zivilgesetzbuch (Svájc polgári törvénykönyve, 1907)
zrt.	zártkörűen működő részvénytársaság

ELŐSZÓ

Az alapítványok jelentős szerepet töltenek be a társadalomban, elsősorban a nonprofit szféra terén emelhető ki a tértnyerésük. A civil összefogások számára adnak megfelelő magánjogi keretet különböző közérdekű célok elérése érdekében. Ehhez köthető a kialakulásuk és a történelem során betöltött szerepük is, amely azonban a vallási indítatású célokon túlmenően folyamatosan kiterjedt a világi, majd a családi vagyoni viszonyok kezelésére. Ezen túlmenően a 20. században jelentős áttörést eredményezett az alapítványok felhasználása kifejezetten magáncélokra, mintegy teljesen átalakítva a jogtörténetben kialakult szerepüket.

A gyakorlati alkalmazás mellett a jogtudomány is folyamatosan kísérletet tett ennek a jogintézménynek a megértésére, magyarázatára. Az alapítvány egy elkülönült, célra rendelt vagyontömeg, amely azonban egyúttal saját intézményi vonásokat is magán hordoz elkülönült szervezete miatt. Emellett a más jogintézményektől való elhatárolása során fontos szempont az alapítvány jogi személyisége, amely megkülönbözteti a kötelmi jogi jogviszonyoktól.

Magyarországon is a jogtörténet szerves részét képezte az alapítványok alkalmazása, hosszú ideig kifejezetten szokásjogi alapokon nyugvó szabályokkal, amelyek mellett folyamatosan jelentek meg az állami felügyeletet elrendelő jogszabályok. Hazánkban azonban konkrét jogi szabályozást először csak a múlt század végén, a rendszer-váltással nyert az alapítványi forma, viszont ezt követően rekordgyorsasággal érte utol a nyugat-európai országok jogalkotását, sőt 2019-ben a vagyongazdálkodó alapítvány bevezetésével valójában versenyt is nyert velük szemben.

E kézikönyv szerzőinek a célja átfogó képet nyújtani az alapítványok hatályos jogszabályi háttéréről. A jelenlegi szabályozás megértését segíti a könyv elején az alapítványok történetének vázlatos ismertetése, majd nemzetközi viszonylatban való elhelyezése. Ezt követően kerül sor az alapítvány jogi természetének és jogszabályi háttérének bemutatására, elhatárolására más, hasonló célú jogintézményektől, valamint az alapítvány egyes típusai jellemző jegyeinek áttekintésére. A műben megtalálható az alapítvány létesítésével, szervezetével, vagyoni jogi helyzetével, a vagyoni kiadásával, az alapítvány átalakulásával és megszűnésével kapcsolatos jogi környezet elemzése.

A kötet elsősorban a gyakorló jogászok, a nonprofit szféra szereplői és az üzletemberek számára kíván útmutatást adni, ezért részletesen elemzi a hatályos magyar szabályozást. Ugyanakkor a mű az általános magánjogi keretek áttekintésén túl további két fontos szempontra is nagy hangsúlyt helyez. A szerzők részletesen elemzik a vagyongazdálkodás sajátosságait az alapítványok esetében, továbbá az alapítvány életciklusához igazodva mutatják be az adózási, illetékfizetési és számviteli vonatkozásokat.

Kívánjuk, hogy a kézikönyv hathatós segítséget nyújtson mindenkinek ahhoz, hogy eligazodjon az alapítványok világában.

Budapest, 2020. október 31.

A szerzők